NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
VERICA TRSTENJAK
prednesené 29. marca 2007 [1]

I — Úvod

1. Táto vec sa týka troch prejudiciálnych otázok položených talianskym súdom prvého stupňa, Tribunale ordinario di Novara. Otázky sa vzťahujú k výkladu článkov 2 a 3, ako aj príloh II a III rozhodnutia Komisie 1999/93/ES z 25. januára 1999 o postupe preukazovania zhody stavebných výrobkov v súlade s článkom 20 ods. 2 smernice Rady 89/106/EHS so zreteľom na dvere, okná, okenice, žalúzie, brány a súvisiace technické vybavenie budov. [2]

2. Predmetné otázky boli nastolené v kontexte sporu prejednávaného Tribunale ordinario di Novara medzi žalobcom Carp Snc di L. Moleri (ďalej len „Carp“) a žalovaným Ecorad Srl (ďalej len „Ecorad“), v ktorom žalobca navrhuje, aby súd určil, že žalovaný porušil zmluvu týkajúcu sa dodávky dverí určených na použitie s panikovými madlami.

II — Právny rámec

A — *Právna úprava Spoločenstva*

1. Smernica 89/106

3. Článok 1 ods. 2 smernice Rady 89/106/EHS z 21. decembra 1988 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov vzťahujúcich sa na stavebné výrobky, zmenenej a doplnenej smernicou Rady 93/68/EHS z 22. júla 1993, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 87/404/EHS (jednoduché tlakové nádoby), 88/378/EHS (bezpečnosť hračiek), 89/106/EHS (stavebné výrobky), 89/336/EHS (elektromagnetická kompatibilita), 89/392/EHS

1 — Jazyk prednesu: slovinčina.
2 — Ú. v. ES L 29, s. 51; Mim. vyd. 13/023, s. 223.

(strojové zariadenie), 89/686/EHS (zariadenia osobnej ochrany), 90/384/EHS (neautomatické váhové prístroje), 90/385/EHS (implantabilné liečebné prístroje), 90/396/EHS (prostriedky na plynové palivo), 91/263/EHS (telekomunikačné terminálové zariadenie), 92/42/EHS (nové teplovodné kotly na tekuté alebo plynové palivo) a 73/23/EHS (elektrické zariadenia skonštruované na použitie v rámci určitého rozmedzia napätia)[3] a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003, ktorým sa podľa rozhodnutia Rady 1999/468/ES[4] upravujú ustanovenia týkajúce sa výborov, ktoré pomáhajú Komisii pri výkone jej vykonávacích právomocí ustanovených v nástrojoch, ktoré podliehajú postupu uvedenému v článku 251 Zmluvy ES (ďalej len „smernica 89/106“ alebo „smernica“) stanovuje, že na účely smernice znamená „stavebný výrobok“ každý výrobok, ktorý sa vyrába na trvalé zabudovanie v stavbách, ktoré zahŕňajú budovy, ako aj diela stavebného inžinierstva.

4. Článok 2 ods. 1 smernice 89/106 stanovuje, že členské štáty majú prijať všetky nevyhnutné predpisy, aby sa zabezpečilo, že výrobky podľa článku 1, s použitím ktorých sa uvažuje pri stavbách, môžu byť uvedené na trh iba vtedy, ak sú spôsobilé na toto uvažované použitie, iným spôsobom povedané, ak majú také charakteristiky, že stavby, do ktorých sa majú zabudovať, namontovať, použiť alebo inštalovať, môžu, ak sú riadne navrhnuté a vyhotovené, uspokojiť podstatné požiadavky podľa článku 3, pokiaľ sú tieto stavby predmetom nariadení obsahujúcich takéto požiadavky.

5. Článok 3 ods. 1 smernice 89/106 stanovuje, že podstatné požiadavky použiteľné na stavby, ktoré môžu ovplyvňovať technické charakteristiky výrobku, sa uvádzajú podľa vzoru v prílohe I smernice. Uvedené požiadavky sa vzťahujú na mechanickú pevnosť a stabilitu, bezpečnosť v prípade požiaru, hygienu, zdravie a životné prostredie, bezpečnosť pri používaní, ochranu proti hluku, hospodárenie s energiou a udržiavanie tepla.

6. Podľa článku 4 ods. 1 smernice 89/106: „Na ciele tejto smernice sa normy a technické schválenia v ďalšom texte označujú ako ‚technické špecifikácie‘.“

7. Článok 4 ods. 2 smernice 89/106 uvádza, že: „Členské štáty musia predpokladať, že výrobky sú spôsobilé na použitie, ak umožňujú činnosť, na ktorú sú určené,

3 — Ú. v. ES L 220, s. 1; Mim. vyd. 13/012, s. 173.
4 — Ú. v. EÚ L 284, 1; Mim. vyd. 01/003, s. 124.

za predpokladu, že tieto sú riadne naprojektované a skonštruované, aby vyhovovali podstatným požiadavkám uvedeným v článku 3 v tých prípadoch, keď majú označenie CE uvádzajúce, že tieto zodpovedajú všetkým ustanoveniam tejto smernice, ako aj postupom posudzovania zhody ustanoveným v kapitole V a postupom ustanoveným v kapitole III.“

8. Článok 4 ods. 6 smernice 89/106 uvádza, že: „Označenie CE znamená, že výrobky vyhovujú požiadavkám odsekov 2 a 4 tohto článku. Je na výrobcovi alebo jeho splnomocnenom zástupcovi, ustanovenom v rámci spoločenstva, aby vzal na seba zodpovednosť za pripevnenie označenia CE na samotný výrobok, na štítok pripojený k nemu, na jeho obal alebo na sprievodné obchodné listiny.“

9. Podľa článku 13 ods. 1 smernice 89/106, výrobca alebo jeho sprostredkovateľ ustanovený v Spoločenstve je zodpovedný za osvedčenie, že výrobky sú v zhode s požiadavkami technických špecifikácií v zmysle článku 4.

10. Článok 13 ods. 2 smernice 89/106 stanovuje, že výrobky, ktoré sú predmetom preukazovania zhody, majú v zmysle článku 4 výhodu vyplývajúcu z predpokladu zhody s technickými špecifikáciami. Zhoda sa overuje testami alebo inými dôkaznými postupmi na základe technických špecifikácií v zhode s prílohou III.

11. Podľa článku 13 ods. 3 smernice 89/106 osvedčenie zhody výrobku je závislé od:

a) výrobcu, ktorý má systém podnikovej kontroly výroby, aby zabezpečil, že výroba sa zhoduje so zodpovedajúcimi technickými špecifikáciami, alebo

b) v prípade jednotlivých výrobkov, ktoré sú označené v zodpovedajúcich technických špecifikáciách, sa navyše k podnikovému systému kontroly výroby stáva schválený certifikačný orgán súčasťou hodnotenia a dohľadu nad kontrolou výroby a výrobku samotného.

12. Článok 13 ods. 4 smernice 89/106 stanovuje: „Výber postupu v zmysle odseku 3 pre daný výrobok alebo skupinu výrobkov špeci-

fikuje Komisia po prerokovaní s výborom, ako sa uvádza v článku 19, a to podľa:

a) dôležitosti časti, ktorú zastáva výrobok vzhľadom na podstatné požiadavky, a to najmä na požiadavky vzťahujúce sa na zdravie a bezpečnosť;

b) prirodzenej povahy výrobku;

c) účinku variability charakteristík výrobku na jeho prevádzkovateľnosť;

d) náchylnosť na závady pri výrobe tohto výrobku;

v zhode s podrobnosťami uvedenými v prílohe III.

V každom prípade sa vyberá najmenej náročný postup zlučiteľný s bezpečnosťou.

Takto definovaný postup sa označí v mandátoch a technických špecifikáciách alebo súvzťažných publikáciách.“

13. Článok 16 smernice 89/106 uvádza:

„1. Ak chýbajú technické špecifikácie, ako je definované v článku 4, v prípade všetkých predmetných výrobkov, členský štát určenia na základe jednotlivých žiadostí uzná zhodu výrobku s platnými vnútroštátnymi právnymi predpismi, ak majú uspokojivé testy a inšpekcie uskutočnené schváleným orgánom v členskom štáte výroby podľa metód platných v danom členskom štáte určenia alebo týmto členským štátom uznaných za rovnocenné.

2. Členský štát výroby informuje členský štát určenia, v zhode s ktorými opatreniami sa majú uskutočniť testy a inšpekcie tým orgánom, ktorý uvažujú na tento cieľ schváliť. Členský štát určenia a vyrábajúci členský štát si navzájom poskytnú všetky nevyhnutné informácie. Na ukončenie tejto výmeny informácií členský štát výroby schváli takto určený orgán. Ak má členský štát pochybnosti, zdôvodní svoje stanovisko a informuje Komisiu.

3. Členské štáty zabezpečia, aby si vymenované orgány vzájomne poskytovali všetku nevyhnutnú pomoc.

4. Keď členský štát zistí, že schválený orgán riadne nevykonáva dané testy a inšpekcie v zhode so svojimi vnútroštátnymi právnymi predpismi, upovedomí členský štát, v ktorom bol tento orgán schválený. Daný členský štát v rozumnom časovom limite informuje certifikačný členský štát, aké opatrenia uskutočnil. Ak certifikačný členský štát neuzná tieto činnosti ako uspokojivé, môže zakázať uvedenie daného výrobku na trh a do prevádzky alebo ho vystaviť špeciálnym podmienkam. Informuje o tom ostatné členské štáty a Komisiu."

2. Rozhodnutie 1999/93

14. Článok 2 rozhodnutia Komisie 1999/93/ES z 25. januára 1999 o postupe preukazovania zhody stavebných výrobkov v súlade s článkom 20 ods. 2 smernice Rady 89/106/EHS so zreteľom na dvere, okná, okenice, žalúzie, brány a súvisiace technické vybavenie budov (ďalej len „rozhodnutie 1999/93") [5] stanovuje, že zhoda výrobkov uvedených v prílohe II sa musí preukazovať postupom, pri ktorom okrem systému vnútropodnikovej kontroly výroby vykonávanej výrobcom, do preukazovania zhody a dohľadu nad kontrolou výroby alebo výrobkom samotným, je zapojený aj schválený certifikačný orgán.

15. Podľa článku 3 rozhodnutia 1999/93: „Postup preukazovania zhody uvedený v prílohe III musí byť uvedený v mandátoch pre harmonizované normy."

16. Článok 4 rozhodnutia 1999/93 uvádza, že toto rozhodnutie je adresované členským štátom.

17. Príloha II rozhodnutia 1999/93 odkazuje na tieto výrobky:

„Dvere a brány (s príslušným technickým vybavením alebo bez neho):

— na použitie v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach a na únikových cestách…".

18. Čo sa týka systémov preukazovania zhody pre dvere, brány a súvisiace technické vybavenie, príloha III rozhodnutia 1999/93 zveruje zodpovednosť CEN/Cenelec a stanovuje, že pre tam uvedené výrobky a spôsoby použitia musí CEN/Cenelec v príslušných harmonizovaných normách špecifikovať postupy preukazovania zhody. Príloha III stanovuje, že pre dvere a brány treba v súlade s bodom 2 i) prílohy III smernice 89/106 uplatňovať systém preukazovania zhody spočívajúci v certifikácii zhody výrobku schvaľovacím certifikačným orgánom (uvádzaný ako „systém 1").

5 — Ú. v. ES L 29, s. 51; Mim. vyd. 13/023, s. 223.

B — *Vnútroštátna právna úprava*

19. Pokiaľ ide o zabezpečenie bezpečnosti v prípade požiaru, inštalácia a údržba zariadení pre otváranie dverí inštalovaných pozdĺž únikových ciest je v Taliansku upravená vyhláškou ministerstva vnútra z 3. novembra 2004 [6].

III — Skutkový stav, spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

20. Spoločnosť Carp v máji 2005 na základe zmluvy s Ecorad na dodávku troch hliníkových dvier určených na použitie s panikovými madlami osadila prvé z dvier v priestoroch Ecorad.

21. Dvere určené na použitie s panikovými madlami sú výrobkom vyrobeným z dvoch súčastí — dvere samotné a panikové madlo — ktoré sú navzájom spojené počas výrobného procesu.

22. Inšpekcia uskutočnená po inštalácii technickými expertmi v priestoroch spoločnosti Ecorad odhalila, že predmetné dvere nespĺňali podstatné požiadavky uvedené v článkoch 2 a 3 rozhodnutia 1999/93 a v smernici 89/106. V dôsledku toho zaujal Ecorad stanovisko, že zmluva nebola riadne splnená a odmietol za už osadené dvere zaplatiť. Ďalej spoločnosť Ecorad požiadala Carp o poskytnutie dôkazu o zhode s požiadavkami na základe systému preukazovania zhody č. 1 na inštaláciu dvier. Spoločnosť Ecorad riskovala, že ak by bola inštalácia v skutočnosti vykonaná spôsobom, ktorý nebol v súlade so systémom zhody, príslušné orgány by uložili sankcie a požadovali by výmenu inštalovaných dverí.

23. Keďže spoločnosť Ecorad odmietla zaplatiť, spoločnosť Carp podala 1. augusta 2005 žalobu na Tribunale Ordinario di Novara (Okresný súd, Novara) (ďalej len „vnútroštátny súd“), navrhujúc, aby súd určil, že spoločnosť Ecorad porušila zmluvu. Počas konania pred uvedeným súdom spoločnosť Ecorad tvrdila, že jeden z článkov zmluvy stanovoval, že okrem toho, že dvere mali byť dodané a osadené, „musia byť v zhode so všetkými uplatniteľnými právnymi predpismi Spoločenstva a vnútroštátnym právom“ a vnútroštátnemu súdu navrhla, aby určil neplatnosť zmluvy na dodávku dverí z dôvodu jej nesplnenia.

24. Keďže vnútroštátny súd zastával názor, že rozhodnutie o podstate sporu vyžaduje

6 — Decreto dell'Ministero dell'interno 3 novembre 2004 Disposizioni relative all'installazione ed alla manutenzione dei dispositivi per l'apertura delle porte installate lungo le vie di esodo, relativamente alla sicurezza in caso d'incendio (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana* č. 271 z 18. novembra 2004).

výklad právnych predpisov Spoločenstva, konanie prerušil a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

1. Majú sa články 2, 3 a prílohy II a III rozhodnutia 1999/93/ES vykladať tak, že vylučujú, aby dvere určené na použitie s panikovými madlami mohli vyrábať subjekty (výrobcovia dverí), ktoré nespĺňajú požiadavky systému preukazovania zhody č. 1?

2. Ak bude odpoveď na prvú otázku kladná, sú ustanovenia článkov 2, 3 a príloh II a III rozhodnutia 1999/93/ES nezávisle od prijatia technických noriem Európskym výborom pre normalizáciu (CEN) právne záväzné od dátumu nadobudnutia platnosti uvedeného rozhodnutia, pokiaľ ide o typ postupu preukazovania zhody, ktorý musia dodržať výrobcovia (konkrétne výrobcovia dverí) v súvislosti s dverami určenými na použitie s panikovými madlami?

3. Majú sa články 2, 3 a prílohy II a III rozhodnutia 1999/93/ES považovať za neplatné z dôvodu rozporu so zásadou proporcionality v časti, kde ukladajú všetkým výrobcom povinnosť dodržať postup preukazovania zhody č. 1 na to, aby mohli umiestniť označenie CE na samotné dvere s panikovými madlami (pričom poverujú CEN prijatím zodpovedajúcich technických noriem)?

25. Carp, Ecorad, rakúska vláda a Komisia predložili v priebehu konania písomné pripomienky.

26. Na pojednávaní 25. januára 2007 Carp, Ecorad a Komisia predniesli ústne pripomienky a odpovedali na otázky položené Súdnym dvorom.

IV — Posúdenie

A — *O prvej prejudiciálnej otázke*

1. Tvrdenia účastníkov konania

27. Carp tvrdí, že v súlade so smernicou 89/106 môžu byť stavebné výrobky, ktoré sú určené nato, aby sa stali neoddeliteľnou

súčasťou budovy, ako sú napríklad dvere a brány, uvádzané na trh, iba ak sú spôsobilé na uvažované použitie, ak spĺňajú podstatné požiadavky stanovené vo vysvetľujúcej dokumentácii a sú vyrobené v súlade s harmonizovanou právnou úpravou.

28. Carp ďalej tvrdí, že dvere, ktoré sú určené nato, aby boli vybavené panikovými madlami, musia byť vyrobené takým spôsobom, aby mohli byť rýchlo otvorené smerom von jednoduchým stlačením madla. Ich účelom je uľahčiť urýchlený únik osôb z priestorov v prípade nebezpečenstva. Líšia sa preto od dverí, ktoré sa používajú v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach, ktoré sú odolné proti ohňu. Neskôr spomínané dvere sú navrhnuté tak, aby zabránili šíreniu ohňa alebo dymu z jedného miesta na druhé. Carp napriek tomu zastáva názor, že rozhodnutie 1999/93 vyžaduje zapojenie certifikačného orgánu na preukázanie zhody dvier a brán (s madlami alebo bez nich), rovnako ako aj madiel samotných.

29. Ecorad tvrdí, že z bodu 2 prílohy II smernice 89/106 a z rozhodnutia 1999/93 je jasné, že systémom, ktorý sa uplatňuje na preukazovanie zhody toho druhu dverí, ktoré sú určené na vybavenie panikovým madlom a o ktoré ide v tejto veci, je systém preukazovania zhody č. 1.

30. Rakúska vláda tvrdí, že článok 2 v spojení s prílohou II rozhodnutia 1999/93 sa vzťahuje na dvere, brány a okná navrhnuté na použitie v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach a na únikových cestách, rovnako ako aj na technické vybavenie budov navrhnuté na použitie v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach a na únikových cestách, ale nevzťahuje sa na dvere vybavené panikovými madlami alebo na madlá samotné. Dvere určené na použitie s panikovými madlami v skutočnosti nie sú tie isté ako požiarne dvere. Ďalej, harmonizované normy uplatniteľné na dvere, ktoré sú určené na osadenie panikovými madlami, majú byť ešte len zavedené; v dôsledku toho môžu byť také dvere tiež vyrábané výrobcami, ktorí nespĺňajú požiadavky podľa systému preukazovania zhody č. 1.

31. Komisia poukazuje na to, že smernica 89/106 a rozhodnutie 1999/93 sa vzťahujú na stavebné výrobky, a nie na výrobcov alebo zhotoviteľov uvedených výrobkov; okrem toho, sú to stavebné výrobky, ktoré musia spĺňať podstatné bezpečnostné požiadavky. Systém preukazovania zhody č. 1 sa vzťahuje na výrobok, a nie na výrobcu, keďže osvedčuje, či môže byť výrobok použitý na účel, na ktorý bol vyrobený, ale nie to, či je výrobca spôsobilý také výrobky vyrábať. Ďalej, smernica 89/106 ani rozhodnutie 1999/93 sa neuplatňujú na okolnosti predstavujúce predmet sporu vo veci samej, pretože uvedená vec nemá cezhraničné dopady. V prípade dverí určených na použitie s panikovými madlami neexistujú žiadne technické špecifikácie obsahujúce podstatné požiadavky, harmonizované normy, európske technické schválenia alebo vnútroštátne

pravidlá, ktoré by boli oznámené Komisii. Harmonizovaná norma EN 1125 „Stavebné kovanie. Panikové východové uzávery ovládané horizontálnym držadlom. Požiadavky a skúšobné metódy“ bola schválená iba vo vzťahu k panikovým madlám (oznámenie Komisie 89/106/EHS v rámci implementácie smernice Rady z 21. decembra 1988 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov vzťahujúcich sa na stavebné výrobky [7]).

2. Posúdenie generálnou advokátkou

32. Predtým, ako začnem svoju analýzu prvej otázky, musím na úvod poukázať na to, že tvrdenia Komisie, že smernica 89/106 a rozhodnutie 1999/93 sa vzťahujú na stavebné výrobky, a nie na výrobcov alebo zhotoviteľov uvedených výrobkov, teda že sú to stavebné výrobky samotné, ktoré musia spĺňať podstatné požiadavky na bezpečnosť, sú nedôvodné. Smernica 89/106 a rozhodnutie 1999/93 sú právnymi normami. Právne normy upravujú vzťahy medzi osobami s právnym poriadkom definovanými právami a povinnosťami, a nie vzťahy medzi vecami tvoriacimi predmet uvedených práv a povinností. Môžu upravovať vzťahy medzi takými osobami s odkazom na konkrétne také veci, vrátane stavebných výrobkov, ktoré výrobca musí vyrábať a vo vzťahu ku ktorým musí tiež uplatňovať postup preukazovania zhody. Ustanovenia uvedených dvoch právnych noriem sú navrhnuté tak, aby upravovali vzťahy medzi výrobcami a členskými štátmi, pokiaľ ide o konkrétne technické a fyzikálne vlastnosti stavebných výrobkov. [8]

33. Pred zodpovedaním prvej otázky je nevyhnutné poukázať na to, že takzvané smernice „nového prístupu“ [9] — ktorých je smernica 89/106 príkladom — podrobne neuvádzajú všetky požiadavky vzťahujúce sa na bezpečnosť konkrétneho výrobku; [10] skôr vo všeobecných pojmoch, s odkazom

7 — Ú. v. EÚ C 319, 2005, s. 1.

8 — Právna veda zastáva názor, že právo upravuje vzťahy medzi subjektmi spôsobilými na práva a povinnosti, nie medzi objektmi, na ktoré sa vzťahuje predmet práv a povinností. Rozdiel medzi takými subjektmi a objektmi jasnejšie vyvstáva vo vecnom práve. Vezmime si pre porovnanie definíciu vecného práva navrhovanú profesorom Juhartom, slovinským akademickým právnikom. Podľa profesora Juharta uvedené právo z hľadiska právnych vzťahov upravuje vzťahy medzi vlastníctvom majetku a právami k majetku (pozri JUHART, M., TRATNIK, M., VRENČUR, R.: *Stvarno pravo*, Ljubljana 2007, s. 39). Obdobný prístup zaujímajú profesori Larenz a Wolf, ktorí tvrdia, že vecné právo upravuje práva jednotlivca k majetku (LARENZ, K., WOLF, M.: *Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts*. 9. vydanie, München 2004, s. 12).

9 — Na prehľad o smerniciach „nového prístupu“ pozri články od KLINDT, T.: Der „new approach“ im Produktsrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung. In: EuZW 5/2002, s. 133 — 136, a od LANGNER, D.: Technische Vorschriften und Normen. In: DAUSES, M. (ed.): *Handbuch des EU-Wirtschaftsrecht.* zväzok 1, München 2004, body 55 až 105.

10 — RÖHL, H.-C., SCHREIBER, Y.: *Konformitätsbewertung in Deutschland*. Kostanz, 2006, http:www.ub.uni-konstanz.de/kops/volltexte/2006/1993/, s. 49.

na ochranu spotrebiteľa, stanovujú minimálne bezpečnostné požiadavky, ktoré musí konkrétny výrobok spĺňať. [11]

34. Štruktúra smernice 89/106 sa líši od štruktúry iných smerníc „nového prístupu“ predovšetkým v tom, že zakotvuje iba postupy. Podstatné požiadavky [12] na stavebné výrobky sú uvedené vo výkladových dokumentoch a harmonizovaných normách založených na uvedených dokumentoch alebo v usmerneniach pre európske technické schválenie. [13] Stojí tiež za to poukázať na skutočnosť, že smernica 89/106 sa od ostatných smerníc „nového prístupu“ líši v tom, že stanovuje, že — po zverejnení a uplynutí prechodného obdobia — sa harmonizované normy zavedené na základe uvedenej smernice majú stať záväznými pre členské štáty. [14] Podľa právnej vedy sa má smernica 89/106 uplatňovať iba postupne tak, ako budú zverejňované harmonizované normy pre jednotlivé výrobky alebo skupiny výrobkov. Až do nadobudnutia účinnosti takých pravidiel sa uplatňuje príslušná vnútroštátna právna úprava. [15] V dôsledku toho nie je možné posudzovať postup preukazovania zhody stavebných výrobkov uvedený v rozhodnutí 1999/93 bez toho, aby sa stručne neopísali technické predpisy Spoločenstva.

35. Keď výrobca uvádza prvýkrát výrobok na trh, uvedený výrobok podlieha uplatneniu všetkých pravidiel Spoločenstva o voľnom pohybe tovaru na spoločnom trhu. [16] Uvedené pravidlá upravujú najmä tri oblasti, konkrétne technické normy a predpisy, prístup na trh a trhové kontroly. [17] Zahŕňajú tiež ustanovenia o technickej bezpečnosti výrobkov. [18]

36. Výrobca, ktorý vyrába alebo inak zostavuje výrobky, ktoré majú byť uvedené na trh, si môže vybrať medzi dvoma metódami

11 — KLINDT, T.: Der „new approach“ im Produktsrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung, c.d., s. 134.

12 — Vo svojich návrhoch vo veci C-254/05 generálny advokát Mázak tvrdí, že kľúčovou črtou podstatných požiadaviek uvedených v prílohách k smerniciam „nového prístupu“ je to, že definujú výsledky, ktoré treba dosiahnuť, alebo nebezpečenstvá, ktoré treba riešiť, ale nekonkretizujú ani nepredpokladajú technické riešenia, ktorými to uskutočniť (návrhy z 8. februára 2007, Komisia/Belgicko, vec v konaní, bod 33).

13 — LANGNER, D.: Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 69.

14 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mazák vo veci Komisia/Belgicko, už citované v poznámke pod čiarou 12, bod 35.

15 — LANGNER, D.: Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 69.

16 — KLINDT, T.: Der „new approach“ im Produktsrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung, c. d., s. 133.

17 — RÖHL, H.-C., SCHREIBER, Y.: *Konformitätsbewertung in Deutschland*, c. d., s. 49. Autori poukazujú na to, že pokiaľ ide o technické normy, požiadavky, ktoré musia výrobky spĺňať, sú uvedené vo všeobecných pojmoch. Prístup na trh pre ktorýkoľvek výrobok je regulovaný v rámci uvedeného odvetvia, zatiaľ čo možné riziká spojené s predmetným výrobkom sú regulované v oblasti trhovej kontroly.

18 — KLINDT, T.: „Spielzeugleuchten“ an der Schnittstelle zwischen Niederspannungs- Richtlinie, Spielzeug-Richtlinie und technischer Normung. In: EuzW 14/1998, s. 426. Autor verí, že účelom uvedených noriem je aktívna ochrana spotrebiteľov a užívateľov.

zabezpečenia toho, aby jeho výrobky spĺňali technické a fyzikálne požiadavky podľa technických predpisov. V zásade, podľa prvej metódy môžu byť výrobky vyrábané v súlade s technickými normami,[19] zatiaľ čo podľa druhej metódy môžu byť vyrábané takým spôsobom, že výrobky samotné spĺňajú podstatné požiadavky uvedené v konkrétnych ustanoveniach,[20] najmä v prílohách k smerniciam harmonizujúcim technické normy. Taká situácia však nenastáva, ak sú normy zo svojej povahy záväzné.

37. V prípade výrobkov vyrábaných v súlade s harmonizovanými technickými normami sa uplatňuje predpoklad súladu s požadovanými technickými a fyzikálnymi vlastnosťami, ako sú stanovené právnou úpravou technickej povahy a najmä smernicami o technickej harmonizácii. V prípade sporu zaťažuje dôkazné bremeno o tom, že výrobok je nevyhovujúci, sťažovateľa,[21] nie výrobcu.

38. V tejto veci sa účastníci zhodujú na tom — ako na to poukazujú tak Komisia, ako aj Carp — že harmonizované normy pre dvere určené na použitie s panikovými madlami nie sú ešte uplatniteľné. Dňa 3. februára 2006, na základe mandátu[22] udeleného Komisiou, prijal CEN[23] harmonizovanú normu EN[24] 14351-1:2006, ktorá vymenúva podstatné požiadavky na dvere, brány, okná, okenice a žalúzie. Uvedená harmonizovaná norma nadobudne účinnosť 1. januára 2009. V súlade so všeobecnou právnou zásadou *tempus regit actum* uvedená norma nemôže byť považovaná za právo uplatniteľné v tejto veci. Judikatúra Súdneho dvora povoľuje výnimky

19 — Článok 1 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/34/ES z 22. júna 1998 o postupe pri poskytovaní informácií v oblasti technických noriem a predpisov (Ú. v. ES L 204, s. 37; Mim. vyd. 13/020, s. 337) uvádza, že „norma" je technická špecifikácia schválená uznaným normalizačným orgánom na opakované alebo nepretržité používanie; súlad s ňou nie je povinný. Uvedené „normy" sa rozdeľujú na medzinárodné, európske a vnútroštátne normy.

20 — AUBRY-CAILLAUD, F.: *La libre circulation des marchandises: nouvelle approche et normalisation européenne.* Paris 1998, s. 216. Autor poukazuje na to, že v oboch prípadoch musia výrobky spĺňať povinné pravidlá.

21 — Právna veda zastáva názor, že uplatňovanie harmonizovaných noriem nie je povinné. Ak by došlo k sporu, dôkazné bremeno znáša výrobca. Ak uvedený výrobca nedodržiava harmonizované normy pri výrobe svojich výrobkov, musí preukázať, že jeho výrobok spĺňa podstatné požiadavky stanovené smernicami. Z uvedeného dôvodu právna veda odporúča účastníkom sporu uistiť sa predovšetkým o tom, či harmonizované normy pre daný výrobok existujú. Ale ak aj harmonizované normy skutočne existujú, je stále nevyhnutné určiť, či harmonizované normy spĺňajú všetky požiadavky, ktoré zakotvuje smernica. Uvedený dôkaz je poskytovaný metódou kontroly zhody (DUBOIS, L., BLUMANN, C.: *Droit matériel de l'Union européenne.* 3. vydanie, Paris 2004, s. 290; LANGNER, D.: Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 44; RÖHL, H.-C., SCHREIBER, Y.: *Konformitätsbewertung in Deutschland*, c. d., s. 49 a 50).

22 — Mandát M/101 pre CEN/Cenelec týkajúci sa uskutočnenia štandardizačných prác na harmonizovaných normách pre dvere, okenice, žalúzie a súvisiace technické vybavenie budov.

23 — CEN je skratkou pre Comité européen de normalisation (Európsky výbor pre normalizáciu). Je to orgán so sídlom v Bruseli, ktorý má podobu neziskovej organizácie podľa belgického práva. CEN bol vytvorený v roku 1961 vnútroštátnymi orgánmi zodpovednými za harmonizáciu noriem v členských štátoch EHS a členských štátoch EZVO.

24 — EN je skratkou pre európsku normu.

zo zásady *tempus regit actum* osobitne vo vzťahu k technickým predpisom. [25] Takto vo veci Unilever Italia [26] Súdny dvor vyslovil, že v občianskom súdnom konaní vzťahujúcom sa na spor medzi dvoma účastníkmi týkajúci sa zmluvných práv a povinností musí vnútroštátny súd zamietnuť uplatnenie vnútroštátneho technického predpisu prijatého počas obdobia, v ktorom musí byť také prijímanie pozastavené v súlade s článkom 9 smernice Rady 83/189/EHS, zmenenej a doplnenej smernicou 94/10/ES (ďalej len „smernica 83/189“).

39. Je však nevyhnutné zdôrazniť, že spor vo veci Unilever Italia sa týkal technických pravidiel. Ďalej Súdny dvor v uvedenom rozsudku výslovne poukázal na to, že vec sa netýka neprebratia smernice, ktorá zakladá práva jednotlivcov do vnútroštátneho práva v predpísanom čase. Vo veci Unilever Italia smernica 83/189 nijakým spôsobom nedefinovala vecný obsah právneho pravidla, na základe ktorého mal vnútroštátny súd rozhodnúť v ním prejednávanej veci. Smernica nezakladala ani práva, ani povinnosti osôb. [27] Vnútroštátna právna úprava — taliansky zákon č. 313 — bola v skutočnosti zjavne v rozpore s procesnými ustanoveniami smernice 83/189, ktoré stanovujú časové obdobie, počas ktorého členské štáty nesmú prijať pravidlá podobnej povahy.

40. Vzhľadom na to, že harmonizované normy pre dvere určené na použitie s panikovými madlami ešte nie sú uplatniteľné, je nevyhnutné pomocou osobitného procesu preukazovania určiť, či uvedené dvere spĺňajú podstatné požiadavky uvedené v prílohe I smernice 89/106. Smernica 89/106 však neupravuje certifikačné postupy alebo postupy preukazovania zhody komplexným a vyčerpávajúcim spôsobom. Na základe článku 20 smernice 89/106 a v spolupráci so Stálym výborom pre stavebníctvo má Komisia určiť pre každý stavebný výrobok najvhodnejšiu metódu preukazovania zhody. [28] Príloha III smernice 89/106 len

25 — Článok 1 ods. 9 smernice 98/34/ES uvádza, že „technický predpis“ znamená technické špecifikácie a iné požiadavky vrátane príslušných správnych predpisov, ktorých dodržiavanie je v súvislosti so zavedením výrobku na trh alebo jeho používaním v členskom štáte alebo jeho väčšej časti *de iure* alebo *de facto* povinné; okrem prípadov umožnených na základe článku 10 sem patria aj právne a správne predpisy, ktoré zakazujú výrobu, dovoz, zavedenie na trh alebo používanie výrobkov.

26 — Rozsudok z 26. septembra 2000, C-443/98, Zb. s. I-7535. Občianskoprávna žaloba v spore vo veci samej prejednávanom talianskym súdom sa vzťahovala na spor medzi Central Food a Unilever Italia. Dňa 29. septembra 1998 dodal Unilever Italia 648 litrov olivového oleja, na základe objednávky od Central Food. Dňa 30. septembra 1998, po prezretí tovaru, Central Food objavil podstatný nedostatok a informoval Unilever Italia, že olej nie je označený v súlade s požiadavkami talianskeho práva, konkrétne zákona č. 313, ktorý bol zverejnený v *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* z 29. augusta 1998 a nadobudol účinnosť nasledujúci deň. Spoločnosť Central Food preto odmietla platbu a požiadala Unilever Italia o odstránenie oleja zo svojich skladov.

27 — Tamže, bod 51.

28 — LANGNER, D.: Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 73.

zavádza metódy na posudzovanie zhody, [29] ktoré potom môžu byť kombinované na účely zostavovania modulov na preukazovanie zhody konkrétneho výrobku. Bod 2 prílohy III smernice 89/106 upravuje množstvo rozličných modulov na preukazovanie zhody, ktoré obsahujú rôzne kombinácie metód kontroly zhody. Moduly však nie sú samy osobe záväzné; [30] pri prijímaní svojho rozhodnutia o osvedčení zhody stavebných výrobkov môže v skutočnosti Komisia určiť odlišné kombinácie postupov preukazovania zhody. Spravidla sa rozhodnutie Komisie o voľbe postupu preukazovania zhody prijíma spolu s rozhodnutím udeľujúcim mandát pre harmonizované normy. [31]

41. Rozhodnutie Rady 90/683/EHS [32] stanovovalo, že priemyselné výrobky, na ktoré sa vzťahujú smernice o technickej harmonizácii, môžu byť uvádzané na trh, iba ak majú označenie CE.

42. Uvedené rozhodnutie bolo zrušené a nahradené rozhodnutím 93/465/EHS [33], ktoré obsahuje vo vzťahu k označeniu CE obdobné ustanovenia. [34] Podľa rozhodnutia Rady 93/465/EHS je hlavným cieľom procesu posudzovania zhody umožniť verejným orgánom, aby sa presvedčili o tom, že výrobky uvedené na trh zodpovedajú požiadavkám uvedeným v ustanoveniach smernice, najmä pokiaľ ide o zdravie a bezpečnosť používateľov a spotrebiteľov. [35] Uvedené ustanovenia možno nájsť hlavne v prílohách smerníc, ktoré obsahujú podstatné požiadavky, a uvedené požiadavky sú záväzné. [36] Rozhodnutie 93/465/EHS vo všeobecnosti stanovuje, že výrobok musí podstúpiť dve fázy posudzovania zhody, konkrétne v stupni navrhovania a stupni výroby, a môže byť uvedený

29 — Oddiel 1 prílohy III smernice 89/106 zakotvuje metódy kontroly zhody. Tieto pozostávajú z: prvotného typového hodnotenia výrobku jeho výrobcom alebo schváleným orgánom; hodnotenia vzoriek odobratých v podniku ich výrobcom alebo schváleným orgánom v zhode s predpísaným plánom hodnotenia; auditačného hodnotenia vzoriek odobratých ich výrobcom alebo schváleným orgánom z podniku, otvoreného trhu alebo zo stavebného miesta; hodnotenia vzoriek zo skupín, ktoré sú pripravené na dodávku alebo boli dodané, ich výrobcom alebo schváleným orgánom; podnikovej kontroly výroby; počiatočnej inšpekcie a podnikovej kontroly výroby schváleným orgánom; priebežného dohľadu, posúdenia a hodnotenia podnikovej výrobnej kontroly schváleným orgánom.

30 — LANGNER, D.:Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 73.

31 — LANGNER, D.:Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 73.

32 — Rozhodnutie Rady 90/683/EHS z 13. decembra 1990 týkajúce sa modulov pre rozličné fázy procesu posudzovania zhody, ktoré sú určené na použitie v smerniciach o technickej harmonizácii [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 380, s. 13).

33 — Rozhodnutie Rady 93/465/EHS z 22. júla 1993, o moduloch používaných v technických zosúlaďovacích smerniciach pre rozličné fázy procesu posudzovania zhody a pravidlá pre umiestňovanie a používanie označenia CE — zhody, ktoré sú určené na použitie v smerniciach o technickej harmonizácii (Ú. v. ES L 220, s. 23; Mim. vyd. 13/012, s. 195).

34 — Pri analýze sankcií stanovených francúzskym právom francúzska právna veda tvrdí, že tam, kde je označenie CE povinné, predstavuje uvádzanie výrobkov bez označenia CE na trh trestný čin [Inforeg: „Le marquage CE: cahier pratique". *Cahiers de droit de l'entreprise*, 1/2006, s. 79 (81)].

35 — Všeobecné postupy I A a) v rozhodnutí Rady 93/465/EHS.

36 — Generálny advokát Mazák poukazuje na to, že na rozdiel od technických špecifikácií podstatné požiadavky sú záväzné (návrhy vo veci Komisia/Belgicko, už citované v poznámke pod čiarou 12, bod 33).

na trh. iba ak sú výsledky oboch kladné. [37] Je preto možné hovoriť o záväzných postupoch posudzovania zhody.

43. Z článku 2 ods. 1 smernice 89/106 je jasné, že stavebné výrobky môžu byť uvádzané na trh, iba ak spĺňajú podstatné požiadavky. Z článku 4 ods. 6 v spojení s článkom 4 ods. 2 smernice však možno vyvodiť, že z označenia CE pripevneného na stavebné materiály vyplýva, že výrobok spĺňa podstatné požiadavky. V dôsledku toho právna veda zastáva názor, že tiež stavebné výrobky môžu byť uvádzané na trh, iba ak nesú označenie CE. [38] Označenie CE vyznačuje, že výrobok je spôsobilý nato, aby bol uvedený na trh v Spoločenstve. [39]

44. Rozhodnutie 1999/93 poskytuje odpoveď na otázku, či konkrétny stavebný výrobok spĺňa podstatné požiadavky uvedené v prílohe I smernice 89/106. V súlade s článkom 2 uvedeného rozhodnutia zhoda dvier alebo brán, s technickým vybavením alebo bez neho, ktoré sú navrhované na použitie v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach a na únikových cestách, má byť osvedčená prostredníctvom postupu, pri ktorom okrem systému vnútropodnikovej kontroly výroby je do preukazovania zhody a dohľadu nad kontrolou výroby alebo výrobkom samotným zapojený aj schválený certifikačný orgán. Príloha III rozhodnutia 1999/93 výslovne uvádza systém preukazovania zhody č. 1 pre preukazovanie zhody dvier s technickým vybavením, ktoré sú navrhnuté na použitie v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach a na únikových cestách.

45. Napokon zostáva určiť, či dvere určené na použitie s panikovými madlami predstavujú dvere a brány s technickým vybavením navrhnuté na použitie v požiarnych/fajčiarskych oddeleniach a na únikových cestách na účely príloh II a III rozhodnutia 1999/93.

46. Na pojednávaní pred Súdnym dvorom a na výslovnú požiadavku Súdneho dvora Carp a Ecorad vysvetlili, že predmetné dvere vybavené panikovými madlami sú kombinovaným výrobkom pozostávajúcim z dverí a panikového madla. Účelom výrobku je uľahčiť urýchlený únik z budovy. Carp a Ecorad tiež vysvetlili, že od roku 2003 musia mať madlá tiež svoje vlastné označenie CE. Ako odpoveď na konkrétnu otázku položenú Súdny dvorom Carp a Komisia dodali — a Ecorad proti ich vyjadreniam

37 — Všeobecné postupy I A a), b) a c) v rozhodnutí Rady 93/465/EHS.

38 — ROCCO, G.: *L'etichettatura dei prodotti in commercio*. Santarcangelo di Romagna 2006, s. 132.

39 — FINKE, K.: „Die europäische technische Normung". In: REICHEL, C., SCHNEIDER, H., WEYER, H. (ed): *Beiträge zum deutschen und europäischen Energierecht*: *Festschrift für Professor Dr. jur. Jürgen F. Baur zum 60. Geburtstag*. Baden-Baden 1998, s. 141(147); AUBRY-CAILLAUD, F.: *La libre circulation des marchandises: nouvelle approche et normalisation européenne*, c. d., s. 218.

nenamietal — že dvere určené na použitie s panikovými madlami musia ako celok mať označenie CE: inými slovami, celý výrobok, ktorý slúži ako exteriérové dvere[40] na únikovej ceste alebo ktorý dokonca slúži ako núdzový východ z budovy, musí mať označenie CE.

47. Pri zaraďovaní dverí určených na použitie s panikovými madlami medzi dvere vybavené madlami pre únikové cesty na účely rozhodnutia 1999/93 má kľúčový význam vyjadrenie spoločností Carp a Ecorad na pojednávaní, že predávané dvere — teda dvere, ktoré sú predmetom sporu vo veci samej — boli navrhnuté tak, aby slúžili ako exteriérové dvere na uľahčenie urýchleného úniku z priestorov. Určitý význam v uvedenom ohľade má tiež tvrdenie prednesené spoločnosťou Ecorad na pojednávaní, že dvere sú určené pre núdzový východ. V tejto veci postačuje, že predmetné dvere, ktoré boli vyrobené spoločnosťou Carp a boli určené na osadenie ako exteriérové dvere na uľahčenie urýchleného úniku z priestorov, môžu byť zahrnuté do všeobecnej kategórie dverí vybavených technickým vybavením pre únikové cesty na účely príloh II a III rozhodnutia 1999/93.

40 — Exteriérové dvere znamenajú dvere umiestnené na východoch z budovy.

48. Z uvedeného dôvodu navrhujem, aby Súdny dvor vo svojej odpovedi na prvú prejudiciálnu otázku uviedol, že články 2 a 3 rozhodnutia 1999/93 a jeho prílohy II a III treba vykladať v tom zmysle, že únikové dvere, ktoré sú určené na osadenie panikovými madlami ale ktoré neboli certifikované v súlade so systémom preukazovania zhody č. 1 nesmú byť uvádzané na trh.

B — *O druhej prejudiciálnej otázke*

1. Tvrdenia účastníkov konania

49. Carp tvrdí, že rozhodnutie 1999/93 je adresované výlučne členským štátom a nevytvára záväzné účinky medzi jednotlivcami keďže podľa článku 249 ES je záväzné iba pre jeho adresátov. Schválením uvedeného rozhodnutia Komisia iba splnila povinnosť zriadiť systémy preukazovania zhody rozličných kategórií dvier na základe smernice 89/106, stanovujúc uvedeným rozhodnutím typ konania, ktoré má byť využité na osvedčenie toho, či daný výrobok alebo kategória výrobku vyhovuje smernici 89/106. Komisia zveruje CEN mandát stanoviť technické normy a na základe uvedeného mandátu

CEN koncipuje prostredníctvom technických špecifikácií podstatné požiadavky pre konkrétny výrobok a zároveň určuje postup preukazovania zhody. Keď je harmonizovaná norma prijatá, členské štáty ju preberajú do svojich vlastných právnych systémov. Iba vtedy, keď bola harmonizovaná norma takto prebratá, stávajú sa technické požiadavky záväznými pre výrobcov.

50. Ecorad poukazuje na to, že pri prijímaní rozhodnutia 1999/93 Komisia vykonávala článok 13 ods. 4 smernice 89/106. Navyše, čo sa týka účinkov rozhodnutia, Ecorad tvrdí, s poukazom na článok 249 ES, že rozhodnutie má záväzné účinky a zaväzuje všetkých tých, ktorým je adresované. Rozhodnutie adresované členským štátom je v určitej miere podobné smernici v rozsahu, v akom vyžaduje od členských štátov, aby podnikli jasne definovaný úkon a aby rozhodnutie prebrali do svojich vnútroštátnych právnych systémov. Ak však rozhodnutie obsahuje ustanovenia, ktoré sú priamo uplatniteľné, uvedené ustanovenia nadobúdajú vo vnútroštátnom práve okamžitý účinok.

51. Podľa spoločnosti Ecorad bolo rozhodnutie 1999/93 prijaté s cieľom zaviesť technickú normu, čo môže ovplyvniť práva jednotlivcov. Uvedené rozhodnutie definovalo postup preukazovania zhody kategórie výrobkov. Je jasné, že len čo bolo prijaté, členské štáty musia prebrať harmonizovanú normu do svojich vlastných právnych systémov; hoci rozhodnutie 1999/93 už spôsobuje účinky. Rozhodnutia adresované jednotlivcom sú priamo uplatniteľné samy osobe a nadobúdajú ihneď účinnosť v členských štátoch. Rozhodnutie 1999/93 je záväzné a priamo uplatniteľné vo vzťahu k výrobcom pôsobiacim na talianskom trhu.

52. Rakúska vláda nepovažuje za nevyhnutné na druhú otázku odpovedať.

53. Komisia zastáva názor, že článok 2 rozhodnutia 1999/93 a jeho príloha II musia byť uplatňované vtedy, ak existujú technické špecifikácie v zmysle smernice 89/106. Zastáva však názor, že článok 3 rozhodnutia 1999/93 a jeho príloha III sa neuplatňujú pri neexistencii harmonizovaných noriem. Na pojednávaní a ako odpoveď na konkrétnu otázku Súdneho dvora Komisia tiež vysvetlila, že rozhodnutie 1999/93 nemá záväzný účinok medzi jednotlivcami. Jednotlivci sa pred súdmi môžu dovolávať iba ustanovení vnútroštátneho práva preberajúcich rozhodnutie.

2. Posúdenie generálnou advokátkou

54. Treba predovšetkým poukázať na to, že v praxi bolo rozhodnutie Komisie týkajúce sa

výberu metódy alebo metód preukazovania zhody riadne prijaté spolu s rozhodnutím udeľujúcim mandát pre normy [41] a je adresované členským štátom.

55. Článok 249 ES obsahuje zoznam právnych aktov, ktorý charakterizuje právo Spoločenstva. [42] Podľa štvrtého odseku článku 249 ES je rozhodnutie vo svojej celistvosti záväzné pre toho, komu je určené. Článok definuje právne účinky rozhodnutia, ale nie jeho právnu povahu. Z uvedeného dôvodu otázka, ktorou sa vnútroštátny súd pýta, či články 2 a 3 rozhodnutia 1999/93 a jeho prílohy II a III sú právne záväzné, musí byť vykladaná tak, že sa pýta, či má uvedené rozhodnutie priamy účinok. Vzhľadom na tretiu prejudiciálnu otázku vnútroštátneho súdu nemôže byť druhá otázka vykladaná *a contrario* tak, že sa domáha určenia toho, či je rozhodnutie platné. V dôsledku toho je nevyhnutné posúdiť, či rozhodnutie 1999/93 — ktoré je adresované všetkým členským štátom — má priamy účinok a či je uvedený účinok vertikálny alebo horizontálny.

56. V kontexte priameho účinku právnych aktov právo Spoločenstva rozlišuje medzi úplným priamym účinkom a čiastočným priamym účinkom. Úplný priamy účinok znamená, že akt práva Spoločenstva vytvára práva vo vzťahoch medzi jednotlivcami (*horizontálny priamy účinok*), práva voči štátu vo vzťahu medzi jednotlivcom a členským štátom (*vzostupný vertikálny priamy účinok*) a práva voči jednotlivcovi vo vzťahu medzi členským štátom a jednotlivcom (*zostupný vertikálny priamy účinok*). Čiastočný priamy účinok vytvára iba práva pre jednotlivca voči členskému štátu (*vzostupný vertikálny priamy účinok*). [43]

57. V súlade s článkom 249 ES môžu byť adresátmi rozhodnutia jednotlivci alebo niektoré, alebo všetky členské štáty. [44]

58. Ak sú adresátmi rozhodnutia konkrétni jednotlivci, potom rozhodnutie — prijaté na základe štvrtého odseku článku 249 ES — je porovnateľné so správnym aktom. [45] Preto právna veda presadzuje názor, že rozhodnutie

41 — LANGNER, D.:Technische Vorschriften und Normen, c. d., bod 73.

42 — SCHMIDT, G.: In: von der GROEBEN, SCHWARZE: Art. 249 EG, body 15 a 16.

43 — SAURON, J.-L.: *L'application du droit de l'Union européenne en France*. 2. vydanie, Paris 2000, strany 30 a 40. Autor tvrdí, že keď sú splnené určité podmienky, smernice a rozhodnutia majú iba vzostupný vertikálny priamy účinok.

44 — OPPERMANN, T.: *Europarecht*. 3. vydanie, München 2005, s. 169, FISCHER, H. G.: *Europarecht*. 3. vydanie, München 2001, s. 79; ÖHLINGER, T., POTACS, M.: *Gemeinschaftsrecht und staatliches Recht*. 3. vydanie, aktualizované, Wien 2006, s. 12; BLUMANN, C., DUBOIS, L.: *Droit institutionnel de l'Union européenne*. 2. vydanie, Paris 2005, s. 416; GREAVES, R.: The Nature and Binding Effect of Decisions under Article 189 EC. In: *European Law Review*, 21(1996), s. 3 (3 a 4); MAGER, U.: Die staatengerichtete Entscheidung als supranationale Handlungsform. In: *Europarecht* 36(2001), s. 661 (663).

45 — To sa uplatňuje iba vo vzťahu k právnym systémom, v ktorých správne akty predstavujú individuálne a osobitné právne akty, ako je napríklad Nemecko, Rakúsko a Slovinsko (pozri SCHÜTZ, H.-J., BRUHA, T., KÖNIG, D.: *Casebook Europarecht*. München 2004, s. 156).

adresované konkrétnym jednotlivcom predstavuje individuálny právny akt,[46] ktorému chýbajú všeobecné a abstraktné účinky.[47] Keďže rozhodnutie adresované jednému alebo viacerým konkrétnym jednotlivcom nevyžaduje, aby členské štáty prijali vnútroštátnu právnu úpravu na prebratie podstaty uvedeného rozhodnutia do vnútroštátneho práva, môže mať priamy účinok vo vzťahoch medzi adresátmi a členským štátom[48] a adresáti sa môžu uvedeného priameho účinku dovolávať pred vnútroštátnymi súdmi.[49]

59. Rozhodnutie, ktoré je adresované všetkým členským štátom, predstavuje z hľadiska jeho účinkov všeobecný akt.[50]

Obsah rozhodnutia 1999/93 sa podobá viac obsahu smernice ako obsahu kolektívneho rozhodnutia,[51] ktoré upravuje individuálne vzťahy.[52]

60. Ak je účelom rozhodnutia prijatého inštitúciami harmonizovať uplatňovanie práva Spoločenstva, uvedené rozhodnutie bude spravidla adresované všetkým členským štátom. Účinok takého rozhodnutia v člen-

46 — BLUMANN, C., DUBOIS, L.: *Droit institutionnel de l'Union européenne*, c. d., s. 419.

47 — LENAERTS, K., VAN NUFFEL P., BRAY R.: *Constitutional Law of the European Union*. 2. vydanie, London 2006, s. 780 a 781; VAN RAEPENBUSCH, S.: *Droit institutionnel de l'Union européenne*. 4. vydanie, Bruxelles 2005, s. 373. Neskôr uvedený autor poukazuje na to, že je často ťažké rozlíšiť medzi právnym aktom a kolektívnym rozhodnutím adresovaným všetkým členským štátom. Nemeckí akademickí právnici tvrdia, že prostredníctvom inštitútu rozhodnutia sprístupňuje štvrtý odsek článku 249 ES inštitúciam a orgánom Spoločenstva právny nástroj na reguláciu jednotlivých prípadov so záväzným účinkom (SCHÜTZ,H.-J., BRUHA, T., KÖNIG, D.: *Casebook Europarecht*, c. d., s. 156).

48 — SCHÜTZ, H.-J., BRUHA, T., KÖNIG, D.: *Casebook Europarecht*, c. d., s. 167; SCHMIDT, G.: In: von der GROEBEN, SCHWARZE: Art. 249 EG, bod 46.

49 — JACQUÉ, J.-P.: *Droit institutionnel de l'Union européenne*. 3. vydanie, Paris 2004, s. 575.

50 — Právna veda zastáva názor, že rozhodnutia adresované všetkým členským štátom predstavujú „tak povediac právne akty", keďže vo všeobecnosti obsahujú povinnosti členských štátov vo vzťahu k verejnosti a nie jednotlivcom (pozri GREAVES, R.: *The Nature and Binding Effect of Decisions under Article 189*, c. d., s. 4 a 10). Iní akademici však zastávajú názor, že pre ich podobnosti so smernicami sa horizontálny účinok rozhodnutí adresovaných členským štátom neuplatňuje vo vzťahoch medzi jednotlivcami (JACQUÉ, J.-P.: *Droit institutionnel de l'Union Européenne*, c. d., s. 575). Nemeckí akademickí právnici tiež zastávajú názor, že tak ako v prípade smerníc, obmedzenia bezprostredného a záväzného vertikálneho účinku vo vzťahu k jednotlivcom sa uplatňujú tiež na rozhodnutia adresované členským štátom (VOGT, M.: Die Rechtsform der Entscheidung als Mittel abstrakt genereller Steuerung. In: SCHMIDT-ASSMANN, E., SCHÖNDORF, B. (ed.): *Der Europäische Verwaltungsverbund*. Tübingen 2005, s. 232).

51 — Kolektívne rozhodnutie má niekoľkých adresátov, ale v podstate vykonáva funkciu súboru individuálnych rozhodnutí (návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Lagrange 20. novembra 1962 vo veci Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes a i./Rada, rozsudok zo 14. decembra 1962, 16/62 a 17/62, Zb. s. 930). Z uvedenej perspektívy je osobitne zaujímavé porovnať definíciu kolektívneho rozhodnutia v právnom systéme Slovinska. V uvedenom zmysle článok 217 slovinského zákona o všeobecnom správnom konaní definuje kolektívne rozhodnutia takto: „Keď sa záležitosť týka veľkého množstva konkrétnych jednotlivcov, jednotlivé rozhodnutie môže byť prijaté vo vzťahu k všetkým jednotlivcom; jednotlivci musia byť vymenovaní vo výrokovej časti rozhodnutia a dôvody musia byť uvedené v odôvodnení s odkazom na každého jednotlivca."

52 — BLUMANN, C., DUBOIS, L.: *Droit institutionnel de l'Union européenne*, c. d., s. 420. Autori poukazujú na to, že rozhodnutia Komisie, ktoré sú adresované všetkým členským štátom, sú v praxi zverejňované v *Úradnom vestníku Európskej únie* kvôli ich „právnej povahe" — inými slovami, kvôli ich všeobecnému účinku — hoci článok 254 ES ich zverejňovanie nevyžaduje. Jazykovedná analýza článku 254 ES ukazuje, že v úradnom vestníku musia byť zverejnené iba rozhodnutia schválené Európskym parlamentom a Radou v kontexte postupu spolurozhodovania podľa článku 251 ES, ale nie všeobecné rozhodnutia Komisie, ktoré sú adresované všetkým členským štátom.

ských štátoch je všeobecný a abstraktný. [53] Ak to porovnáme so situáciou vo vnútroštátnom práve, rozhodnutie Spoločenstva adresované všetkým členským štátom je z hľadiska obsahu podobné tomu druhu odporúčania, ktoré vláda prijíma vo vzťahu k orgánom na účely vykonania právnej úpravy: členské štáty musia prebrať rozhodnutie do vnútroštátneho práva. V skutočnosti články 1 a 2 rozhodnutia 1999/93 určujú členským štátom, ako má byť smernica 89/106 vykonaná, pokiaľ ide o proces preukazovania zhody dverí, okien, okeníc, žalúzií, brán a technického vybavenia budov. Z uvedeného dôvodu je obsah článkov 1 a 2 porovnateľný s obsahom smernice.

61. Súdny dvor konštatoval, že „v prípade rozhodnutí adresovaných členským štátom sú tieto záväzné pre všetky orgány štátu, ktorému sú adresované, vrátane súdov. Z toho vyplýva, že na základe zásady prednosti práva Spoločenstva… sa musia vnútroštátne súdy zdržať uplatňovania akýchkoľvek vnútroštátnych ustanovení… vykonávanie ktorých by pravdepodobne sťažovalo vykonávanie rozhodnutia Spoločenstva“. [54]

62. Za predpokladu splnenia určitých požiadaviek majú rozhodnutia adresované členským štátom priamy účinok s tým výsledkom, že tretie osoby sa ich tiež môžu pred súdmi dovolávať. [55]

53 — MAGER, U.: *Die staatengerichtete Entscheidung als supranationale Handlungsform*, c. d., s. 664. Autor poukazuje na to, že z uvedeného dôvodu sa obsah rozhodnutia adresovaného všetkým členským štátom a obsah smernice prekrývajú. Vo svojom uznesení z 25. mája 2004, Schmoldt a i./Komisia (T-264/03, Zb. s. II-1515 bod 94), Súd prvého stupňa zistil, že rozhodnutie Komisie z 9. apríla 2003 o uverejnení odkazu na normy týkajúce sa tepelnoizolačných výrobkov, geotextílií, stálych hasiacich zariadení a sadrových tvárnic, adresované všetkým členským štátom, je aktom „všeobecnej povahy“ podľa smernice Rady 89/106/EHS (Ú. v. EÚ L 114, 2003, s. 50; Mim. vyd. 13/031, s. 183). Uvedené rozhodnutie, ktoré je adresované všetkým členským štátom, bolo schválené na základe článku 5 ods. 1 smernice 89/106, ktorý stanovuje, že keď členský štát alebo Komisia dospejú k stanovisku, že harmonizované normy alebo európske technické schválenia, alebo mandáty nespĺňajú ustanovenia článkov 2 a 3 smernice, uvedený členský štát alebo Komisia majú informovať výbor uvedený v článku 19 a uviesť svoj dôvod. Výbor má doručiť súrne stanovisko. Pri znalosti stanoviska výboru a po porade s týmto výborom zriadeným na základe smernice 83/189/EHS, pokiaľ sa to týka harmonizovaných noriem, Komisia informuje členské štáty, ak by vzťahujúce sa normy alebo schválenia mali byť podľa článku 7 ods. 3 vylúčené z uverejňovania. Súd prvého stupňa žalobu zamietol, pretože žalobca nepreukázal právny záujem. Uznesením zo 16. septembra 2005, Schmoldt a i./Komisia (C-342/04 P, neuverejnené v Zbierke), Súdny dvor rozhodol, že odvolanie proti uvedenému uzneseniu je sčasti jasne nedôvodné a sčasti jasne neprípustné.

54 — Rozsudok z 21. mája 1987, Albako, 249/85, Zb. s. 2345, bod 17. V uvedenej veci Súdny dvor vydal svoje rozhodnutie v spore medzi výrobcom margarínov a nemeckou poľnohospodárskou intervenčnou agentúrou o správaní sa uvedenej agentúry v reakcii na rozhodnutia Komisie týkajúce sa predaja masla.

55 — SCHMIDT, G.: In: vo von der GROEBEN, SCHWARZE:, Art. 249 EG, bod 46. Právna veda však naznačuje, že priamy účinok rozhodnutí adresovaných členským štátom musí byť tiež vyvodzovaný z povahy, kontextu a obsahu predmetného ustanovenia; uvedené ustanovenie musí byť v skutočnosti spôsobilé vyvolať okamžitý účinok v právnom vzťahu medzi adresátom a tretími osobami (LENAERTS, K., VAN NUFFEL, P., BRAY, R.: *Constitutional Law of the European Union*, c. d., s. 781). Niektorí nemeckí právni vedci dokonca tvrdia, že rozhodnutia adresované členským štátom nadobúdajú priamy účinok pri splnení tých istých podmienok (*die gleichen Voraussetzungen*), ktoré sú vyžadované pre smernice (SCHÜTZ, H.-J., BRUHA, T., KÖNIG, D.: *Casebook Europarecht*, c. d., s. 167). Nemôžem však súhlasiť s výrazom „tie isté podmienky“, najmä po analýze rozsudkov z 5. apríla 1979, Ratti (148/78, Zb. s. 1629), z 19. januára 1982, Becker (8/81, Zb. s. 53) a z 20. septembra 1988, Moormann (190/87, Zb. s. 4689). Z uvedených rozsudkov je jasné, že ak bola smernica riadne prebratá do vnútroštátneho práva, jej účinky sa budú uplatňovať na jednotlivcov prostredníctvom vykonávacích ustanovení, ktoré členské štáty prijali. Problémy nastávajú iba vtedy, keď členský štát smernicu správne neprebral a, konkrétnejšie, ak ustanovenia smernice neboli vykonané, hoci uplynula lehota na prebratie, alebo ak vytvárajú práva pre jednotlivcov vo vzťahoch so štátom. V uvedenom prípade bude právo jednotlivca dovolávať sa pred súdmi — vo vzťahoch k členskému štátu, ktorý nezabezpečil riadne prebratie smernice — bezpodmienečného a dostatočne jasne definovaného ustanovenia smernice založené na treťom odseku článku 249 ES a článku 10 ES.

63. Začiatkom 70. rokov vyvinula judikatúra teóriu, podľa ktorej „by bolo nezlučiteľné so záväzným účinkom priznávaným rozhodnutiam článkom 189 [56] vylúčiť v zásade možnosť, aby sa dotknuté osoby mohli dovolávať povinnosti uloženej rozhodnutím. Najmä v prípadoch, keď napríklad orgány Spoločenstva prostredníctvom rozhodnutia uložili povinnosť členskému štátu alebo všetkým členským štátom konať určitým spôsobom, potrebný účinok takého opatrenia by bol oslabený, ak by sa ho štátni príslušníci uvedeného štátu nemohli dovolávať pred súdmi a vnútroštátne súdy by ho nemohli zohľadniť ako súčasť práva Spoločenstva. Hoci účinky rozhodnutia nemusia byť totožné s účinkami ustanovenia zakotveného v nariadení, táto odlišnosť nevylučuje možnosť, že konečný výsledok — konkrétne právo jednotlivca dovolávať sa opatrenia pred súdmi — môže byť ten istý“. [57]

64. Nato, aby bolo rozhodnutie adresované členským štátom priamo uplatniteľné, je nevyhnutné, aby povinnosť uložená členskému štátu na základe uvedeného rozhodnutia bola „bezpodmienečne a dostatočne jasná a presná nato, aby bola spôsobilá vyvolať priame účinky v právnych vzťahoch medzi členskými štátmi a tými, ktorí podliehajú ich právomoci“. [58] „Skutočnosť, že rozhodnutie umožňuje členským štátom, ktorým je adresované odchýliť sa od jasných a presných ustanovení uvedeného rozhodnutia sama osebe nezbavuje uvedené ustanovenia priameho účinku. Konkrétne, také ustanovenia môžu mať priamy účinok vtedy, keď využitie možností takto povolenej výnimky podlieha súdnemu preskúmavaniu.“ [59]

65. Po preskúmaní uvedenej judikatúry je jasné, že judikatúra vzťahujúca sa na rozhodnutia sa zaoberala výlučne vzostupným vertikálnym priamym účinkom, teda právom jednotlivca dovolávať sa pred súdmi účinku rozhodnutia voči členskému štátu alebo členským štátom, ktorým je uvedené rozhodnutie adresované. Medzi stranami je v tejto veci nesporné, že pri spore s talianskymi orgánmi, ktoré vykonávajú verejnú moc — teda talianskym štátom — sa spoločnosť Carp mohla pred súdmi dovolávať ustanovení rozhodnutia 1999/93 týkajúcich sa splnenia podstatných požiadaviek stanovených vo vzťahu k dverám, ktoré sú určené na osadenie

56 — Teraz článok 249 ES.

57 — Rozsudky zo 6. októbra 1970, Grad, 9/70, Zb. s. 825, bod 5; z 21. októbra 1970, Lesage, 20/70, Zb. s. 861, bod 5, a z 21. októbra 1970, Haselhorst, 23/70, Zb. s. 881, bod 5.

58 — Rozsudok vo veci Grad, už citovanej v poznámke pod čiarou 57, bod 9. V uvedenej veci Súdny dvor vyslovil, že rozhodnutie Rady z 13. mája 1965 zakazujúce členským štátom uplatňovať spoločný systém dane z obratu súčasne s osobitnými rovnocennými daňami môže mať priamy účinok vo vzťahoch medzi členskými štátmi, ktorým bolo rozhodnutie adresované, a jednotlivcami a že uvedení jednotlivci sú oprávnení dovolávať sa uvedeného priameho účinku na vnútroštátnych súdoch.

59 — Rozsudok z 10. novembra 1992, Hansa Fleisch Ernst Mundt, C-156/91, Zb. s. I-5567, bod 15. V uvedenej veci týkajúcej sa úrovne poplatkov, ktoré majú byť účtované za výdavky vynaložené vo vzťahu k zdravotným inšpekciám a kontrolám čerstvého mäsa v súlade so smernicou 85/73/EHS Súdny dvor odkázal na rozsudok zo 4. decembra 1974, Van Duyn, 41/74, Zb. s. 1337, v ktorom Súdny dvor tiež vydal rozhodnutie o vzostupnom vertikálnom priamom účinku smerníc.

panikovými madlami. Táto vec sa však týka občianskoprávnej žaloby podanej jedným jednotlivcom proti druhému. V dôsledku toho sa týka horizontálneho priameho účinku rozhodnutia 1999/93, ktoré je adresované všetkým členským štátom.

66. Podľa právnej vedy nevyvolávajú rozhodnutia adresované všetkým členským štátom horizontálne priame účinky. [60] K uvedenému záveru právna veda dospieva na základe argumentu, že judikatúra týkajúca sa horizontálneho priameho účinku smerníc sa „široko (*largement*)" uplatňuje tiež na rozhodnutia adresované členským štátom. [61] Tradične zaujímala judikatúra týkajúca sa horizontálneho priameho účinku smerníc pevný postoj, že „smernica nemôže sama osebe ukladať povinnosti jednotlivcovi a… o ustanovenie smernice ako také sa nemožno voči takej osobe opierať". [62] Z toho vyplýva, že dokonca „aj jasné, presné a bezpodmienečné ustanovenie smernice, ktoré sa usiluje priznať práva alebo uložiť povinnosti jednotlivcom, nemožno ako také uplatňovať v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci". [63] Z uvedeného dôvodu právna veda poukazuje na to, že podľa judikatúry sa jednotlivec nemôže pred súdmi vo vzťahu k inému jednotlivcovi dovolávať ustanovení smerníc dokonca ani vtedy, keď uvedené ustanovenia spĺňajú požiadavky na priamy účinok. [64]

67. Vo svojej nedávnej judikatúre Súdny dvor uplatnil smernicu v kontexte horizontálneho vzťahu medzi dvoma jednotlivcami, najmä vo veci Mangold [65]. Mangold je v skutočnosti prvou vecou, v ktorej Súdny dvor rozhodoval o otázke diskriminácie založenej na veku. Na účely tejto veci sú osobitne zaujímavé body 74 a 75 uvedeného rozsudku. V bode 2 výrokovej časti rozsudku vo veci Mangold Súdny dvor rozhodol, že „právo Spoločenstva, a najmä článok 6 ods. 1 smernice Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní

60 — SAURON, J.-L.:*L'application du droit de l'Union européenne en France*, c. d., s. 39 a 40.

61 — JACQUÉ, J.-P.:*Droit institutionnel de l'Union européenne*, c. d., s. 575. Pri potvrdení záveru, že judikatúra vyvinutá vo vzťahu k priamemu účinku smerníc sa tiež rozsiahlo vzťahuje na rozhodnutia, autor cituje rozsudky vo veci Grad (už citovanej v poznámke pod čiarou 57) a Hansa Fleisch (už citovanej v poznámke pod čiarou 59).

62 — Rozsudky z 26. februára 1986, Marshall, 152/84, Zb. s. 723, bod 48; zo 14. júla 1994, Faccini Dori, C-91/92, Zb. s. I-3325, bod 20; zo 7. marca 1996, El Corte Inglés, C-192/94, Zb. s. I-1281, bod 15, a zo 16. júla 1998, Silhouette International Schmied, C-355/96, Zb. s. I-4799, bod 36. Uvedená judikatúra poskytla výklad neexistencie horizontálneho priameho účinku, tvrdiac, že pri uplatňovaní vnútroštátneho práva bez ohľadu na to, či uvedené vnútroštátne pravidlá časovo predchádzajú alebo nasledujú po smernici, vnútroštátny súd, od ktorého sa výklad uvedeného práva požaduje, tak musí urobiť tak, ako je to len možné vo svetle znenia a účelu smernice tak, aby dosiahol výsledok sledovaný smernicou a aby tak dodržal článok 249 ES.

63 — Rozsudok z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, Zb. s. I-8835, bod 109.

64 — ISAAC, G., BLANQUET, M.: *Droit général de l'Union européenne*. 9. vydanie, Paris 2006, s. 279. Autori zastávajú názor, že toto predstavuje obmedzenie schopnosti chrániť práva jednotlivcov.

65 — Rozsudok z 22. novembra 2005, C-144/04, Zb. s. I-9981. Konkrétne skutkové okolnosti veci možno zhrnúť takto: v roku 2003 Werner Mangold, vo veku 56 rokov, uzatvoril pracovnú zmluvu na dobu určitú na základe nemeckého práva. Nemecké ustanovenia umožňovali za určitých podmienok uzatváranie zmlúv na dobu určitú s pracovníkmi, ktorí dosiahli vek 52 rokov. Pán Mangold tvrdil, že obmedzenie zmluvy bolo nezákonné z toho dôvodu, že právna úprava uzatvárania zmlúv na dobu určitú diskriminuje starších pracovníkov a je nezlučiteľná so smernicou 2000/78. Rozhodol sa preto podať žalobu na Arbeitsgericht (pracovný súd), Mníchov, tvrdiac, že ustanovenie obmedzujúce dĺžku pracovnoprávneho vzťahu, ktoré obsahovala jeho zmluva, je neplatné, pretože, hoci je zlučiteľné s nemeckým právom, porušuje právo Spoločenstva.

a povolaní [ďalej len „smernica 2000/78“] [66] sa má vykladať tak, že odporuje takej vnútroštátnej úprave… ktorá okrem prípadov, keď existuje úzka väzba na predchádzajúcu pracovnú zmluvu na dobu neurčitú uzavretú s tým istým zamestnávateľom, umožňuje bez obmedzení uzatvárať pracovné zmluvy na dobu určitú, ak pracovník dosiahol vek 52 rokov. Je na vnútroštátnom súde, aby zabezpečil plnú účinnosť všeobecnej zásady zákazu diskriminácie na základe veku tým, že nebude aplikovať žiadne ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je s ňou v rozpore, a to aj vtedy, ak lehota na prebratie smernice ešte neuplynula“. [67] Keďže sa vec Mangold týkala platnosti ustanovenia zmluvy, ktoré obmedzovalo dobu platnosti uvedenej pracovnej zmluvy, bod 2 výrokovej časti uvedeného rozsudku treba vykladať tak, že znamená, že tam, kde sa spor vo veci samej týka dvoch jednotlivcov — zamestnávateľa a zamestnanca — vnútroštátny súd nesmie uplatniť vnútroštátne ustanovenie, ktoré je nezlučiteľné s právom Spoločenstva.

68. Súdny dvor k uvedenému záveru dospel z toho dôvodu, že „smernica 2000/78 sama nezakotvuje zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti zamestnania a povolania. V zmysle článku 1 tejto smernice je jej účelom výlučne ‚ustanovenie všeobecného rámca pre boj proti diskriminácii v zamestnaní a povolaní na základe náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie‘, pričom samotná zásada zákazu týchto foriem diskriminácie má svoj pôvod, ako vyplýva z odôvodnení č. 1 a 4 smernice, v rôznych medzinárodných nástrojoch a ústavných tradíciách, ktoré sú spoločné všetkým členským štátom“. [68]

69. „Zásadu zákazu diskriminácie na základe veku teda treba považovať za všeobecnú zásadu práva Spoločenstva.“ [69] Rozsudok vo veci Mangold možno porovnať s prístupmi prijatými v nemeckom ústavnom práve, najmä s teóriou nepriameho účinku základných práv voči tretím osobám (*mittelbare Drittwirkung der Grundrechte*). [70] Nemecká právna veda tvrdí, že ustanovenie pracovnej zmluvy na sekretárske práce, podľa ktorého má byť platnosť zmluvy ukončená, ak sa sekretárka vydá, je neplatné. [71] Zmluvné ustanovenie uvedenej povahy je neplatné, pretože zavádzaná norma porušuje kľúčovú zásadu uvedenú v článku 6 ods. 1 nemeckého základného zákona (Grundgesetz, ďalej len „GG“). [72] Ustanovenia uvedené v článku 6 GG majú byť používané ako referenčné

66 — Ú. v. ES L 303, s. 16; Mim. vyd. 05/004, s. 79 až 85.

67 — Rozsudok vo veci Mangold, už citovanej v poznámke pod čiarou 65, výroková časť.

68 — Tamže, bod 74. Je oprávnené sa tu pýtať, prečo Súdny dvor najskôr odkazuje na rozličné medzinárodné nástroje a ústavné tradície členských štátov a iba potom zmieňuje všeobecnú zásadu práva Spoločenstva.

69 — Tamže, bod 75.

70 — MANNSEN, G.: *Staatsrecht II: Grundrechte*. 4. vydanie, München 2005, s. 31 a 32. Autor tvrdí, že v ústavnom práve základné práva chránia jednotlivca pred zásahom štátu, ale nie vo vzťahu k ostatným jednotlivcom. V oblasti súkromného práva však zákonodarca musí priamo zaručovať dodržiavanie základných práv.

71 — BADURA, P.: *Staatsrecht, systematische Erläuterung des Grundgesetzes*. 3. vydanie, München 2003, s. 107.

72 — Článok 6 ods. 1 nemeckého základného zákona uvádza: „Manželstvo a rodina požívajú osobitnú ochranu štátu.“.

kritériá pre koncipovanie všeobecných ustanovení zmlúv. § 138 ods. 1 nemeckého občianskeho zákonníka (Bürgerliches Gesetzbuch, ďalej len „BGB“) zavádza všeobecné pravidlo, pokiaľ ide o právne úkony *contra bonos mores* (v rozpore s dobrými mravmi). [73] Vnútroštátne súdy musia rešpektovať zásadné rozhodnutie štátu chrániť manželstvo a rodinu. Musia vykladať ustanovenia týkajúce sa platnosti zmlúv vo svetle základných práv, [74] a musia preto určiť neplatnosť ustanovenia pracovnej zmluvy, ktoré je nezlučiteľné s ochranou manželstva a rodiny, keďže uvedené zmluvné ustanovenie je v rozpore s verejným poriadkom a základnými morálnymi zásadami spoločnosti.

70. Uvedené odôvodnenie sa uplatňuje analogicky na vec Mangold. Súdny dvor mal v úmysle zvýrazniť zákaz diskriminácie založenej na veku a stanoviť podoby právnej ochrany dostupné pracovníkom, ktorí utrpia škodu v dôsledku takej diskriminácie. Zákaz diskriminácie založenej na veku odráža rozhodnutie univerzálnej a morálnej povahy, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou práva Spoločenstva, hoci je zakotvené v smernici, ktorá v zásade nemá horizontálne priame účinky. Na účely článku 10 ES musia členské štáty zohľadniť hodnotiace stanoviská uvedenej povahy. Pri prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa vzťahov medzi jednotlivcami musia orgány členského štátu a orgány verejnej moci, ktorým zverujú právomoc, tiež rešpektovať hodnotiace stanoviská a rozhodnutia obsiahnuté v práve Spoločenstva. To je zdôvodnenie veci Mangold. V sporoch týkajúcich sa diskriminácie založenej na veku uvedený rozsudok slúži ako usmernenie pre vnútroštátne súdy vtedy, keď vnútroštátne právo neposkytuje tú istú ochranu ako právo Spoločenstva. V dôsledku toho v prípade sporov vznikajúcich v iných odvetviach neexistuje nijaký platný dôvod, prečo by sa nemala uplatňovať štandardnú judikatúru, podľa ktorej ustanovenia obsiahnuté v smerniciach alebo rozhodnutiach adresovaných členským štátom sa nepovažujú za smernice alebo rozhodnutia majúce horizontálny priamy účinok.

71. Otázku horizontálneho priameho účinku rozhodnutia 1999/93 treba odlíšiť od otázky neplnenia alebo nedostatočného plnenia zmluvy. Na základe práva Spoločenstva neexistuje žiadna spojitosť medzi otázkou, či z dodávky dvier určených na použitie s panikovými madlami, ktoré však neboli certifikované v súlade so systémom preukazovania zhody č. 1, vyplýva neplnenie — alebo aspoň nedostatočné plnenie — zmluvy a otázkou uplatňovania systému preukazovania zhody č. 1 vo vzťahoch medzi jednotlivcami. Podľa práva Spoločenstva sa záväzné — a teda povinné — preukazovanie zhody stavebných výrobkov vzťahuje výlučne na vzťah medzi výrobcom a členským štátom a netýka sa vzťahu medzi dvoma jednotlivcami.

72. Z uvedeného dôvodu navrhujem, aby Súdny dvor v odpovedi na druhú

73 — Podľa § 138 ods. 1 BGB: „Právny úkon, ktorý je v rozpore s verejným poriadkom je neplatný.“

74 — BADURA, P.: *Staatsrecht, systematische Erläuterung des Grundgesetzes*, c. d., s. 110.

prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom uviedol, že článok 2 a 3 rozhodnutia 1999/93 a jeho prílohy II a III treba vykladať tak, že znamenajú, že nemajú horizontálny priamy účinok v spore medzi dvoma jednotlivcami a v kontexte sporu medzi jednotlivcami neumožňujú jednému účastníkovi dovolávať sa pred súdmi rozhodnutia 1999/93 voči druhému účastníkovi.

C — *O tretej prejudiciálnej otázke*

1. Tvrdenia účastníkov konania

73. Carp trvá na tom, že rozhodnutie 1999/93 je neplatné a v spojitosti s tým tvrdí, že povinnosť podľa rozhodnutia 1999/93 uplatňovať systém preukazovania zhody č. 1 je nedôvodná. Rozhodnutie 1999/93 neuvádza relevantné dôvody, a preto porušuje článok 253 ES. Ďalej rozhodnutie 1999/93 porušuje zásadu proporcionality a slobody súťaže.

74. Čo sa týka zásady proporcionality, Carp po prvé zdôrazňuje, že dvere určené na použitie s panikovými madlami sú v zásade určené na to, aby uľahčili únik ľudí z priestorov. Poukazuje na to, že madlá, ktoré majú byť osadené na uvedené dvere, už majú značku CE. Vzhľadom na to musí byť postup preukazovania zhody na účely získania značky CE štruktúrovaný tak, aby zaručil, že dvere budú bezpečné, ale nesmie mať neprimeraný dopad na činnosť výrobcov. Systém preukazovania zhody č. 1, ktorý vyžaduje účasť certifikačného orgánu, nie je ani primeraný a ani nevyhnutný na zaručenie toho, že dvere vybavené panikovými madlami budú bezpečné, pretože tú istú úroveň bezpečnosti možno zaručiť inými systémami preukazovania zhody stanovenými smernicou 89/106, ktoré sú pre výrobcu menej náročné a ktoré zaručujú, že vyrábaný výrobok bude spĺňať technické špecifikácie.

75. Podľa spoločnosti Carp aj rozhodnutie 1999/93 porušuje zásadu slobody súťaže podľa článkov 2 ES a 98 ES, pretože vytvára výhody zvýhodňujúce určitých účastníkov, ktorých účinkom je pozmeňovanie a obmedzovanie hospodárskej súťaže na trhu. Malé remeselnícke podniky a malé obchodné spoločnosti nemajú dostatok zdrojov na uplatňovanie systému preukazovania zhody č. 1 na výrobu dverí a budú v dôsledku toho donútené ukončiť výrobu. Na druhej strane, to všetko prospieva veľkým a stredným obchodným spoločnostiam, ktoré už dlhšie majú certifikát ISO 9000, ktorý spĺňa požiadavky systému preukazovania zhody č. 1.

76. Spoločnosť Ecorad nepredložila pripomienky k tretej otázke a vyhovie rozhodnutiu Súdneho dvora.

77. Komisia a rakúska vláda nepovažujú za nevyhnutné na tretiu otázku odpovedať.

2. Posúdenie generálnou advokátkou

78. Je nevyhnutné na úvod poukázať na to, že „prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, ktoré má byť vydané, posúdiť so zreteľom na osobitosti prípadu tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia, aby mohol vyniesť rozsudok, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru“. [75] Súdny dvor je však v zásade povinný rozhodnúť vtedy, ak sa položené prejudiciálne otázky týkajú výkladu práva Spoločenstva. [76]

79. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že „odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom je možné iba vtedy, keď sa preukáže zjavným spôsobom, že požadovaný výklad práva Spoločenstva nemá žiadny vzťah k realite alebo k predmetu sporu vo veci samej, keď problém má hypotetický charakter, alebo keď Súdnemu dvoru nie sú známe dostatočné skutkové a právne okolnosti potrebné na to, aby odpovedal potrebným spôsobom na položené otázky“. [77]

80. V tejto veci by odpoveď Súdneho dvora na tretiu otázku nebola užitočná na účely sporu vo veci samej.

81. V spore vo veci samej položil vnútroštátny súd tri otázky. Druhá a tretia otázka sú úzko prepojené. Tretia otázka, ktorá sa týka platnosti rozhodnutia 1999/93, závisí od konkrétnej a presnej odpovede na druhú otázku. Odpoveď na tretiu otázku, ktorá sa týka platnosti rozhodnutia 1999/93, by mala na účely sporu vo veci samej význam, iba ak by bola odpoveď na druhú otázku taká, že rozhodnutie 1999/93 má horizontálny priamy účinok, s tým výsledkom, že je záväzné pre jednotlivcov v sporoch medzi nimi. Keďže rozhodnutie 1999/93 nemá horizontálny priamy účinok, neuplatňuje sa v konaniach alebo vzťahoch medzi jednotlivcami a v dôsledku toho nemá otázka, či je uvedené rozhodnutie platné, význam na účely rozhodnutia, ktoré má vnútroštátny súd prijať v spore vo veci samej.

82. Z uvedeného dôvodu navrhujem, aby Súdny dvor v odpovedi na tretiu prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom uviedol, že nie je nevyhnutné určovať, či je rozhodnutie 1999/93 v skutočnosti platné.

75 — Rozsudky z 9. marca 2000, EKW a Wein & Co, C-437/97, Zb. s. I-1157, bod 52, a zo 4. decembra 2003, EVN a Wienstrom, C-448/01, Zb. s. I-14527, bod 74.

76 — Rozsudok z 28. septembra 2006, Van Straaten, C-150/05, Zb. s. I-9327, bod 33.

77 — Rozsudky z 11. júla 2006, Chacón Navas, C-13/05, Zb. s. I-6467, bod 35, a Van Straaten, už citovaný v poznámke pod čiarou 76, bod 34.

V — Návrh

83. Na základe uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky položené Tribunale Ordinario di Novara takto:

1. Články 2 a 3, ako aj prílohy II a III rozhodnutia Komisie 1999/93/ES z 25. januára 1999 o postupe preukazovania zhody stavebných výrobkov v súlade s článkom 20 ods. 2 smernice Rady 89/106/EHS so zreteľom na dvere, okná, okenice, žalúzie, brány a súvisiace technické vybavenie budov treba vykladať v tom zmysle, že únikové dvere, ktoré sú určené na osadenie panikovými madlami, ale ktoré neboli certifikované v súlade so systémom preukazovania zhody č. 1, nesmú byť uvádzané na trh.

2. Články 2 a 3, ako aj prílohy II a III rozhodnutia Komisie 1999/93/ES z 25. januára 1999 o postupe preukazovania zhody stavebných výrobkov v súlade s článkom 20 ods. 2 smernice Rady 89/106/EHS so zreteľom na dvere, okná, okenice, žalúzie, brány a súvisiace technické vybavenie budov nemajú priamy horizontálny účinok v spore medzi dvoma jednotlivcami a v kontexte sporu medzi jednotlivcami neumožňujú jednému účastníkovi dovolávať sa pred súdmi uvedeného rozhodnutia voči druhému účastníkovi.

3. Nie je nevyhnutné rozhodnúť o platnosti rozhodnutia Komisie 1999/93/ES z 25. januára 1999 o postupe preukazovania zhody stavebných výrobkov v súlade s článkom 20 ods. 2 smernice Rady 89/106/EHS so zreteľom na dvere, okná, okenice, žalúzie, brány a súvisiace technické vybavenie budov.